

Nok en klimakur – på tide å handle

Av Gunnell Sandanger og Guri Tajet

Klimakur lanseres 17. februar av Klima- og forurensningsdirektoratet og miljøvernminister Erik Solheim gleder seg: "Jeg gleder meg intenst til Klimakur. Det blir et taktskifte, et kvantesprang. Det bringer oss ut av den rene synsing. (...) Nå får vi fakta på bordet og en meny av tiltak"¹ sier Erik Solheim. Men er det fordi det mangler planer og menyer at vi ikke har startet arbeidet med å kutte utslippene på hjemmebane?

Framtiden i våre hender har gjort en gjennomgang på hva som allerede finnes av planer på klimaområdet. Og har funnet at det siden 1990 er lansert over 15 offentlige utredninger, tiltaksanalyser og Stortingsmeldinger som inneholder strategier og tiltaksplaner for kutt av klimagasser i Norge. Allerede i 1998 kom Stortingsmeldingen "Norges oppfølging av Kyotoprotokollen". I 2005 kom SFT med en tiltaksanalyse som viste hvordan vi kunne kutte utslipp frem mot 2010 og 2020, høsten 2006 leverte Lavutslippsutvalget sin innstilling til Miljøverndepartementet og i 2007 kom klimameldingen som dannet grunnlaget for klimaforliket.²

I 2005, det året Stoltenberg ble statsminister, slapp Norge ut 53,7 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. Norges klimagassutslipp i 2008 lå 7 prosent over Kyotoforpliktelsen.³ Som vi har sett er det ikke planer det skorter på. Hvorfor har ikke planene ført til kutt i klimagassutslippene? Kan det være fordi de foreslåtte tiltakene ikke er i tråd med bestillingene fra politikerne?

Premissene for klimatiltak: Kostnadseffektivitet

CO₂-avgiften som ble innført i 1991 er en gjenganger når Stortingsmeldingene viser til vellykkede klimapolitiske virkemidler. Når det gjelder premissene for **nye tiltak** så legges det i Stortingsmeldingene vekt på kostnadseffektiv gjennomføring.

Å redde regnskog og å jobbe for en skogmekanisme er ifølge statsminister Stoltenberg kostnadseffektivt. I København sa han følgende etter å ha fått ros for Norges innsats for avskoging og klima: "Vi har forsøkt i norsk klimapolitikk å være kostnadseffektive, og dette er kostnadseffektivt"⁴. **Kanskje det er mangelen på kostnadseffektive tiltak på hjemmebane som er årsaken til at vi ikke klarer å kutte utslippene i Norge?**

SFT har siden 1990 gitt ut minst fire "kurer" og tiltaksplaner som omhandler hvordan en kan kutte utslippene på hjemmebane. I 2005 laget de en tiltaksanalyse som hadde som hovedformål å vise omfanget av kostnadseffektive tiltak som kunne iverksettes for å redusere Norges utslipp av

¹ <http://www.tu.no/miljo/article233993.ece>

² Alle partiene bortsett fra FrP ble i 2008 enige om at Norges utslipp skal kuttes med 15-17 millioner tonn CO₂-ekvivalenter innen 2020. Kuttet ble beregnet i forhold til en referansebane på 59 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. Det vil si at utslippene må ned på 42 – 44 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i 2020.

³ Kyoto-forpliktelsen vår gav Norge lov til å slippe ut 1 prosent over 1990-nivå, dvs en årlig utslippsmengde på 50,1 millioner tonn CO₂ per år i perioden 2008-2012.

⁴ <http://arkiv.na24.no/Nyhet/380834/-+Hvilken+planet+er+du+fra,+Stoltenberg%3F.html>

klimagasser. Over 90 ulike tiltak som kunne gjøres frem mot 2010 ble presentert. Kostnadseffektiviteten av tiltakene ble beregnet og grensen for å kalle ett tiltak kostnadseffektivt ble satt til 200 kr per tonn. Over halvparten av de foreslåtte tiltakene frem mot 2010 var kostnadseffektive. 2,4 millioner tonn kunne vært redusert ved hjelp av tiltak som enten lønnet seg eller gikk i null. Dersom en tok med tiltakene som kostet fra null til 200 kr per tonn beregnet SFT at man kunne kutte 4,4 millioner tonn frem mot 2010.

I 2007 kom en oppdatert tiltaksanalyse. I denne ble tiltakene kategorisert etter om de hadde høy, middels eller lav gjennomførbarhet. Fokuset var nå på tiltak frem mot 2020. SFT beregnet at tiltak som koster under 200 kr per tonn kunne bidra til kutt av 6,5 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. Hvis tiltakene med merkelappen "middels" eller "høy gjennomførbarhet" blir gjennomført, ville det ifølge analysen kunne kuttes 4,7 millioner tonn til en kostnad på under 200 kr innen 2020.

Men kostnadseffektive tiltak er ikke nok. For å oppnå kutt i en størrelsesorden på 15-17 millioner tonn som klimaforliket forutsetter er det også behov for tiltak med en kostnad på over 200 kr tonnet. Hva må til for å gjennomføre disse tiltakene?

Politisk vilje må til

I april 2007 holdt Stoltenberg en flammende tale på landsmøtet i Arbeiderpartiet hvor han lovet at Norge skulle kutte opp mot 30 % av klimagassutslippene: Han lovet også overoppfylling av Kyoto-avtalen: "Vi skal overoppfylle Kyoto-avtalen. Norge skal skjerpe sin Kyoto-forpliktelse fram til 2012 med ti prosent. For å greie dette må Norges utslipp kuttes med cirka 20 prosent innen 2012."⁵

Men i 2010 har vi fremdeles ikke klart å kutte noe i egne utslipp. I Stortingemeldingen "Norges oppfølging av Kyoto-protokollen", som kom i 1998, ble det listet opp en rekke virkemidler som skulle bidra til å følge opp forpliktelsene våre. 12 år etter sitter vi igjen med to hovedvirkemidler: CO₂-avgiften som ble innført i 1991 og fleksible gjennomføringsmekanismer, dvs. kvotekjøp.

Så langt er det tunge næringsinteresser som har fått styre norsk klimapolitikk. Klimatiltak blir ikke innført dersom de rammer viktige økonomiske aktører.⁶ Klimapolitikken har blitt styrt etter et forvrengt føre-var prinsipp: **Norge skal ikke iverksette noe klimatiltak før vi er 100 prosent sikre på at akkurat det tiltaket er den aller billigste måten å redusere utslipp på - i hele verden.**

Framtiden i våre hender ønsker den nye klimakuren velkommen. Men er bekymret for at det skal bli enda et dokument som legges i skrivebordsskuffen. Vi har mer enn nok kunnskap om mulige tiltak og kostnader. Nå gjelder det bare å omsette kunnskap til handling.

Vi sier som Ellen Hambro, direktør i Klima- og forurensningsdirektoratet (KLIF) som skal legge frem Klimakur: "Alle land og alle samfunnssektorer må gjøre sin del av jobben, og det må skje raskt, gjennom konkrete tiltak."

⁵ <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/article1745490.ece>

⁶ Guri Bang: "Pengene styrer klimapolitikken", <http://www.cicero.uio.no/fulltext/index.aspx?id=2749>

Oversikt over tidligere kurer, meldinger og utredninger:

Oppskrifter fra klima og forurensningsdirektoratet (tidligere SFT).

2007: Reduksjon av klimagasser i Norge. En tiltaksanalyse for 2020

2005: SFT: Reduksjon av klimagassutslipp i Norge. En tiltaksanalyse for 2010 og 2020

2000: SFTs tiltaksanalyse for å redusere utslipp av klimagasser.

1990: SFTs tiltakskatalog mot klimautslipp

Stortingsmeldinger som har miljø og/eller klimapolitikk som hovedtema:

2009: St.meld. nr. 39 Klimautfordringene, landbruket en del av løsninger

2007: St.meld. nr. 34 (2006-2007) Norsk klimapolitikk

2002: St.meld. nr. 15 (2001-2002) Norsk klimapolitikk

2001: St.meld. nr. 54 (2000-2001) Norsk klimapolitikk

1998: St.meld. nr. 29 (1997-98) Norges oppfølging av Kyotoprotokollen

1997: St.meld. nr. 58 (1996-1997) Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling.

1997: St.meld. nr. 58 (1996-97) Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling

Utredninger om norsk klimapolitikk

2009: NOU 2009 Globale miljøutfordringer – norsk politikk

2006: NOU 2006:18 Et klimavennlig Norge (Lavutslippsutvalget)

2001: NOU 2001:1 Et kvotesystem for klimagasser

1996: NOU 1996:9 Grønne skatter – en politikk for bedre miljø og høy sysselsetting

1995: NOU 1995:4 Virkemidler i miljøpolitikken

1992: NOU 1992:3 Miljøavgiftsutvalget. Mot en mer kostnadseffektiv miljøpolitikk i 1990-årene.

1991: Drivhuseffekten, virkninger og tiltak. Rapport fra den interdepartementale klimagruppen.